

Bemærkninger til forslaget

Det er afgørende for et demokratisk retssamfund, at alle borgere har adgang til retfærdighed. Alle skal have mulighed for at få prøvet en sag ved domstolene, alle skal have mulighed for en uafhængig rådgivning om deres juridiske problemer. Dertil kommer, at det så vidt muligt også skal være muligt for alle at føre en sag, så de ikke på forhånd giver fortabt, fordi det som borger er næsten umuligt at føre sag over for hele det offentlige system.

Selvfølge vil det bedste være, hvis det kun er i et fåtal af sager, at borgerne har behov for at få prøvet de offentlige myndigheders afgørelser ved en domstol. Derfor er en væsentlig del af arbejdet for en større retssikkerhed at skabe flere enkle regler med klare retskrav for borgerne. F.eks. er der ikke behov for sager om ret til folkepension, for det får man automatisk, når man når en bestemt alder. Og der er ikke sager om børns ret til at komme i skole, for alle børn i Danmark har ret til en plads i folkeskolen. Tilsvarende enkle regler bør vi få flere af.

I sager mellem borgerne og mellem borgere og virksomheder er der behov for flere muligheder for konfliktløsning, som der arbejdes med at udvikle på forskellige måder. Domstolene bør få flere ressourcer til at udvikle tilbud om f.eks. mediation/mægling.

Dette beslutningsforslag er imidlertid begrænset til at sikre, at rammerne for at få prøvet en sag ved retten er i orden, dvs. retsafgift, retshjælp, fri proces, domsdatabase og retsstillingen i borgeres sager mod offentlige myndigheder.

Forslagsstillerne er bekendt med, at Retsplejerådet i øjeblikket arbejder på en betænkning om nogle af de punkter, der indgår i beslutningsforslaget, men mener, at problemerne er så store, at den politiske drøftelse bør påbegyndes allerede nu, så der kan komme en ændring hurtigst muligt på de punkter, hvor der kan opnås flertal.

Et flertal i Retsplejerådet udtalte i betænkning 1401/2001 s. 80: »Udøvelsen af domstolenes grundlovsbestemte opgaver i forhold til forvaltningen og lovgivningsmagten bør efter flertallets opfattelse ikke gøres til et beskatningsobjekt. I sager vedrørende prø-

velse af forvaltningsafgørelser eller af grundlovs-mæssigheden af en lov bør retsafgiften derfor ikke sættes til en fast procentdel af sagsgenstandens værdi uden nogen overgrænse.«

Flertallet valgte at udtale sig om retsafgifter allere-de på det tidspunkt i stedet for at afvente arbejdet med betænkningen om retsafgifter m.v., fordi et flertal i Folketinget fordoblede retsafgiften som led i finans-lovsaftalen for 2000 alene for at skaffe flere penge i statskassen.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Ad 1. Afskaf skatten på retfærdighed:

Mange har i dag ikke råd til at få prøvet deres sag ved domstolene på grund af de høje retsafgifter. I en sag om Gladsaxe Kommunes nedskæring af hjælp til en handicappet opgjorde retten, at den handicappede førtidspensionist skulle betale 137.000 kr. i retsafgift for at få prøvet, om kommunen havde ret til at skære hans hjælp ned fra 128 timer om ugen til 39,3 timer. Først da Højesteret skulle tage stilling til, om en så høj retsafgift var i strid med menneskerettighedskonventionen, fik borgeren fri proces. Mange borgere vil i den situation ikke have ressourcerne til at blive ved med at klage, men vil give op, straks de får den store regning fra retten.

Det fremgår af justitsministerens svar på spørgsmål 194 og 195 til Folketingets Retsudvalg (jf. alm. del – bilag 601, 2001-02, 2. samling), at der i 2001 blev betalt ca. 190 mio. kr. i retsafgifter i civile sager. Det fremgår, at man i Sverige i stedet har et retsgebyr/ansøgningsafgift på 450 skr. Såfremt man i Danmark erstatter retsafgifterne med et gebyr på 500 kr., vil det formentlig betyde mindre indtægter i størrelsesordenen 120 mio. kr. og muligvis flere retssager. Men de fleste retssager kan forhåbentlig føre til, at flere kommuner og offentlige myndigheder gør deres arbejde bedre og giver borgerne, hvad de har krav på, straks de søger, i stedet for, at de skal igennem en lang retssag. Og hvis der samtidig indføres bedre mulighed for retshjælp, vil mange konflikter formentlig kunne løses,